У пошані до піонерів — лицем до молоді!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-3740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVII. Ч. 147. ВІВТОРОК, 18-го СЕРПНЯ 1970 ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, AUGUST 18, 1970 No. 147. VOL. LXXVII.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Понеділок, 17 серпня 1970

В АМЕРИЦІ

КОНГРЕС СХВАЛИВ ПОВНОВЛАСТІ для президента Ніксона заморозити заробітні платні та ціни на такій висоті, на якій вони були перед 25-им травня цього року. Ця повновласть вжна до 28 лютого 1971-го року. Президент заявив, що він не бажає собі повновластей і з них ніколи не скористає. Республіканці твердять, що демократи схвалили повновласті для політичних цілей, щоб з цього користати під час виборчої кампанії. Демократи кажуть, що це револьвер для Президента, з якого він не мусить користати, але всі знають, що він його має, і в потребі зможе використати.

ГУБЕРНАТОРИ СУМНІВАЮТЬСЯ В ТОМУ, щоб республіканці могли мати більші здобутки в цьогорічних виборах. 12 губернаторів в інтервю заявили, що в році непрезидентських виборів важко урядовій партії мати більшу перемогу, хоч Президент Ніксон і його партія сподіваються здобути контролю над Сенатом. Коли б республіканці здобули аж чотири мандати від демократів, то їм ще бракувало б трьох сенаторів, щоб мати 50 місць в Сенаті. В Палаті деократи мають 244 конгресменів, а республіканці — 188 (три пости не обсаджені), тому важко сподіватися, щоб республіканці могли здобути контролю. Вибирають цього року 35 губернаторів, важко буде республіканцям втримати теперішній стан.

СТЕЙТ КАЛІФОРНІЯ МАЄ найбільше число населення, як це ствердив цьогорічний перепис населення. В квітні ц. р. нараховано цього року 19,696,840 осіб, на 23 відсотки більше, як під час попереднього перепису населення в 1960 році, коли там було 15,717, 204 особи. Нюйоркський стейт щодо числа населення є на другому місці, бо має, як оцінюють статистики, 19,443,000 осіб. Офіційно ще не обраховано статистичних даних із Ню Йорку в останньому переписі. Каліфорнія дістане від 4-ох до 6-ох конгресменів більше на основі цьогорічного перепису населення. Оце вперше впродовж 100 років, що Ню Йорк на другому місці щодо числа населення. Перед громадянською війною найбільше населення було в Массачусетс, а Ню Йорк був на другому місці.

АДМІНІСТРАЦІЯ ХАРЧІВ І ЛІКІВ вповні заборонила вживати штучного солодива „сикламату" (сайклемейт) до осолоджування різних харчів і напоїв. Заборону цього солодива опублікували були в жовтні м. р., коли виявилося, що воно спричинило пістряка у щурів. Але в листопаді головний лікар ЗСА д-р Роджер О. Еґеберг дозволив був вживати цього солодива до деяких харчів і ліків, призначених для хворих на цукрицю, високе тиснення крови і на обжерливість. Від 1-го вересня не вільно буде продавати харчів і напоїв із „сикламатом", і продуценти мусітимуть знищити 3 мільйони скриньок із пушками, в яких є солоджені сикламатом овочі. Не продаваитмуть цього солодива як ліку в аптеках.

РАЛФ НЕДЕР ДІСТАВ 425,000 долярів відшкодування від відомої автової фірми Дженерел Моторс, яка зайняла була тайних аґентів та слідила за тим всім, що Недер робив, бо хотіла його скомпромітувати на основі його приватного життя. Аґенти навіть мали підпихати йому гарних жінок, щоб зловити його на неморальному житті. Фірма Дженерел Моторс робила це тому, бо Недер написав був книжку про небезпечні авта цієї фірми під заг. „Небезпечні при кожній швидкості". Фірма призналася, що вона влізла в приватне життя автора книжки і погодилася йому заплатити 425,000 долярів. Він домагався в суді відшкодування у висоті 2-ох мільйонів. До згоди прийшло без суду.

У СВІТІ

У ВІДНІ ЗАКІНЧИЛАСЯ друга стадія американсько-совєтських переговорів про обмеження ядрової зброї. Започатковано ті переговори осінню минулого року в Гельсинках у Фінляндії, а у Відні вони тривали від 16 квітня до 14 жовтня ц. р. В офіційному комунікаті сказано тільки, що переговори „були корисні для обох сторін" і „збільшили взаємне зрозуміння" та що вони відновляться 2 листопада ц. р. знову в Гельсинках у Фінляндії.

СХІДНЯ НІМЕЧЧИНА ЗВЕРНУЛАСЯ до ЗСА, Британії і Франції з закликом, щоб вони „нормалізували взаємини" з нею, себто визнали її, як самостійну державу, покликавшись на підписаний в минулому тижні пакт неаґресії між Західньою Німеччиною і СССР, до якого західні держави поставилися прихильно. Тому, що в тому пакті говориться про непорушність існуючих в Европі державних кордонів, східньонімецькі комуністи вважають, що „логічним висновком" повинно бути визнання західніми великодержавами Східньої Німеччини, з якою вони дотепер не мають дипломатичних зв'язків.

У ЧЕХО - СЛОВАЧЧИНІ АРЕШТУВАЛИ ще 3 серпня американського громадянина, 27-річного Фреда Ідліна з Рочестеру під закидом шпигунства. Він прибув до ЧССР 25 липня з Західньої Німеччини. Щойно 6 серпня чеські власті повідомили про арештування Ідліна американську амбасаду у Празі, але покищо не погодились, щоб представник амбасади відвідав арештованого і говорив із ним.

НА ПЕРЕДМІСТІ ЛОНДОНУ ПОЛІЦІЯ ЗНАЙШЛА засекречений склад коло 20 доморобних бомб і багато вибухового матеріялу. Припускають, що це один із тайних магазинів зброї нелеґальної Ірляндської Республіканської Армії, яка насильними актами змагає до з'єднання британської Північної Ірляндії з самостійною Ірляндською Республікою і підтримує активно північно - ірляндських католиків проти протестантів.

ДО ВАРШАВИ прибув американський астронавт Франк Бормен, який з доручення американського Уряду роз'їздить по різних країнах, стараючися з'єднати їх для виконування моральної пресії на північно - в'єтнамський комуністичний уряд, щоб той звільнив чи полегшив долю американських полонених. Бормен поїде з Варшави до Стокгольму, Парижу й Женеви.

ДО САЙҐОНУ ПРИБУДЕ в цьому тижні адмірал Джан МекКен, командувач американських збройних сил в тихо - океанському обширі, для нарад з командувачем військ ЗСА у Південному В'єтнамі, генералом Крейтоном Абрамсом, у справі можливого приспішення відкликування військ з В'єтнаму. През. Ніксон заповів був, що до весни 1971 будуть відкликані дальших 150.000 вояків, після чого залишаться у В'єтнамі 280.000 військовиків.

ЗСА зрезиґнують із системи протиракетної оборони, якщо те саме зробить Совєтський Союз

Вашинґтон. — З'єднані Стейти готові відмовитися від системи ракетної протиракетної оборони, так званого Сейфґарду чи ЕйБіЕм, якщо те саме застосують у себе Совєти — виявив в минулу п'ятницю на зустрічі з газетними редакторами в Ню Орлінсі дорадник президента Ніксона Генрі Кіссінґер. Зміст тієї заяви оприлюднено щойно в понеділкових газетах. Америка зробила дотичну пропозицію Совєтам в ноті з 24-го липня ц.р. і хоч Совєти не прийняли ще тієї пропозиції, проте цікавилися її подробицями під час переговорів у Відні, які почалися були 16 квітня і велися до 14 серпня ц. р. Совєти мають тепер коло 300 найпотужніших міжконтинентальних ракет з ядровими „головками", типу СС-9, коло 1.250 наземних міжконтинентальних ракет інших типів, 1.650 офенсивних ракетних викидень, 200 підводних човнів з далекосяжними ракетами і 200 бомбовиків, здатних перевозити атомові бомби. Америка має 2.260 ракетних викидень, 1.054 міжконтинентальні ракети, 656 підводних човнів з атомовими ракетами і коли 350 бомбовиків Б-52, здатних перевозити атомові бомби. В згаданій американській ноті сказано, що Америка готова припинити розташування і розбудову протиракетних становищ, які хвилюють Москву, якщо Москва обмежить свої протиракетні становища до тих 64-ох викидень, що їх уже встановила довкола столиці СССР. Речники американського Уряду буцім-то оптимістично оцінюють шанси дальших переговорів з Совєтами у цій справі.

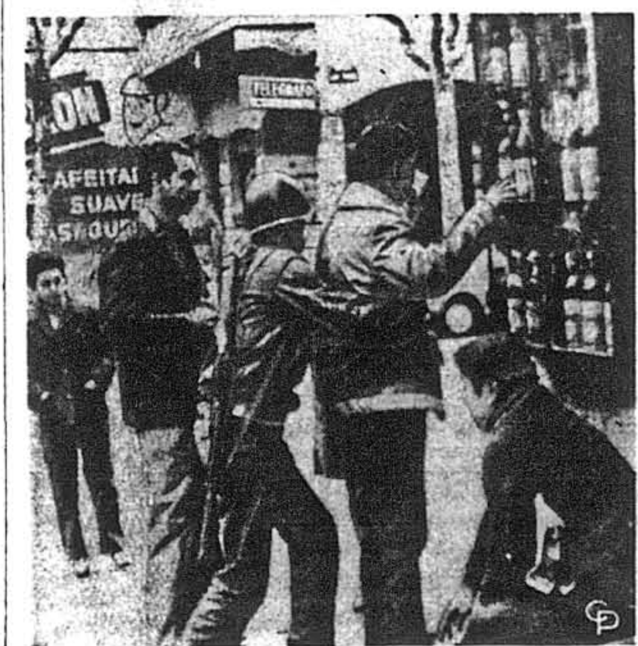
Армія виграла в справі „смертельного газу", його вкинуть в океан

Вашинґтон. — Армія мала поважні запаси „смертельного газу", який вбиває людину впрдовж однієї мінути. Вирішено цей небезпечний газ вкинути в глибину океану, бо це єдиний спосіб позбутися його з землі, де він міг би бути небезпечний, коли б вийшов із посуд, в яких його зберігається. Цей газ, як зброя, тепер не потрібний, і тому військова команда вирішила його позбутися й вкинути в океан. Але група осіб, що дбають про чистоту й безпеку довкілля, виступила проти цього пляну і заскаржила армію в Окружному Федеральному Суді у Вашинґтоні, просячи заборони вкидати газ в океан. В суді відбулося переслухання в цій справі, і вкінці вирішено, що армія має право вкинути газ в океан, бо це не буде шкодою для нікого. Ці торги в суді спричинили те, що корабель із навантаженими посудинами з газом затримали в порті. Тепер, в минулу неділю, корабрель дістав дозвіл виплисти з порту Санні Пойнт в Північній Каролайні, та завезти газ на віддаль коло 250 миль від Флориди і 150 миль від Багамських островів та затопити газ разом з кораблем у глибину 16,000 стіп. Це мало статися в понеділок, 17-го серпня.

Мають арештувати Анджелу Дейвіс, винну в смерті судді і трьох інших осіб

Сан Рафаел, Каліфорнія. Суддя Пітер Аллен видав наказ заарештувати 26-річну Анджелу Дейвіс, колишню інструкторку філософії, відому комуністку, за те, що вона підготовила зброю для того, щоб можна було звільнити зі судової залі трьох в'язнів, яких там переслухували. Під час нападу в'язнів на судову сторожу прийшло до бою між напасниками й вартовими, під час якого вбито суддю та ще три інші особи. Анджела Дейвіс була інструкторкою філософії в університеті який хотів її був звільнити як комуністку, але суд наказав був затримати її на праці в університеті аж до кінця шкільного року. Судові власті не знають, де перебуває тепер колишній університетський інструктор панна Дейвіс, дехто гадає, що вона вже за кордонами ЗСА. Згідно з каліфорнійським законом співучасник злочину може дістати таку саму кару, як і учасник. Дехто твердить, що панна Дейвіс перебуває в Торонті зі своїми партійними приятелями. На виїзд до Канади не треба пашпорту, але поліція знає, що панна Дейвіс має закордонний пашпорт, який вона дістала в липні минулого року.

ШУКАЮТЬ ЗА СХОПЛЕНИМИ ДИПЛОМАТАМИ

Уруґвайський вояк ревідує прохожого цивіліста на одній із вулиць Монтевідео. В усьому Уруґваї йдуть безупинні розшуки за двома дипломатами, що їх схопили уруґвайські партизани й вимагають в заміну за їх звільнення випущення понад 150 політичних в'язнів. Партизани погрожують, що, якщо уряд не виконає їхньої вимоги, вони застрелять обох дипломатів — американця Клода Л. Флая і бразилійського консула Марес Діяса Ґоміде, так, як вони вбили вже американського поліційного дорадника Дана А. Мітріоне.

ЗСА перестерігають Ізраїль і арабів, щоб вони наставились на компроміс

Вашинґтон. — Американський Уряд перестеріг однаково Єгипет і Йорданію, як теж Ізраїль, які погодилися на 3-місячне воєнне перемир'я, під час яких відновиться посередницька мирова місія представника Об'єднаних Націй, дипломата Гуннара Яррінґа — щоб ті держави відмовились від своїх максималістичних вимог, які згори виключають можливість замирення. Ізраїль вимагає „коректуру" державних кордонів, яка охоплює включення до Ізраїлю східньої частини Єрусалиму, колишню сирійську верховину Ґоляна, єгипетську верховину на Синайському півострові, що панує над затокою Акабри і т. п. територіяльні концесії збоку арабів. Знову ж араби вимагають повернення Ізраїлю до кордонів з 1967 року та згоду на поворот до своїх колишніх селищ, себто до теперішнього Ізраїлю, кругло 1.300.000 арабських втікачів з колишньої Палестини. Американський Уряд вважає, що однаково ті ізраїльські, як арабські претенсії виключають можливість порозуміння та закликає до поміркованости і готовости до компромісу. Проблема арабських вкікачів надзвичайно пекуча й важлива: це з їхніх рядів рекрутуються арабські партизансько-терористичні антиізраїльські організації. Однак американські керівні кола признають правду Ізраїлеві, що прийняття поверх мільйона вороже наставлених арабів було б великою загрозою для внутрішньої безпеки Ізраїлю та зліквідувало б його жидівський характер.

Віце-президент Еґню відлетить знову на Далекий Схід

Вашинґтон. — Віце-президент Спіро Еґню відлетить наприкінці цього тижня знову до Південної Азії і на Далекий Схід з місією від президента Ніксона, щоб запевнити Південну Корею і Вільний Китай з його осідком на Тайвані (Формозі), що відкликання американських військ з В'єтнаму не означає відмови Америки від своїх союзницьких зобов'язань супроти тих країн. Не є виключене, що віце-президент Еґню відвідає столиці Таї (Сіяму) Банґкок і Камбоджи Пномпень, щоб наочно перевірити тамошню ситуацію. Стривоження в деяких вільних азійських країнах буцім-то американською байдужністю супроти їхньої долі таке велике, що рішено приспішити подорож віце-президента Еґню, яку сперш у заплдновано щойно на час після листопадових виборів ЗСА. Зате Еґню повернеться вже 30 серпня ц.р., щоб взяти участь у передвиборчій кампанії у користь прихильних політиці президента Ніксона республіканських кандидатів. Спіро Еґню є, за твердженням газет, найбільш бажаним промовцем на зібраннях і бенкетах, призначених на збірку виборчого фонду республіканців, і користується великою популярністю в усіх колах, що підтримують гасло „закон і правопорядок". З уваги на стривоження в Південній Кореї рішенням Вашинґтону відкликати відтіль частину американського війська — 54 бомбовики-джети типу „Фантом" будуть переведені з японських летунських баз до Південної Кореї.

Факультет українїстики на Варшавському університеті підпорядковано росіянам

Ню Йорк. — Місцевий польський щоденник „Нови Свят" інформує з Варшави, що незалежний досі факультет україністики на Варшавському університеті, подібно як і факультет білоруської філології, втратив свою дотеперішню незалежність в рямках університету, бо обидва ці факультети підпорядковано факультетові російської філології, як його складові частини. Факультет української філології існував на тому університеті від багатьох років і він кожного року випускав відповідну кількість маґістрів спеціялізованих в українській мові і літературі, для потреб українського шкільництва в Польщі. Україністику на Варшавському університеті студіювало 30 студентів. В цьому році дев'ять з них мали скласти маґістерські іспити.

Пластова група гостями української громади в Німеччині

Ню Йорк (О. К.). — Прогулянка пластунів і пластунок із ЗСА в числі 139 осіб, яка виїхала до Европи 31-го липня ц. р., перебувала перший тиждень в Німеччині, а це в Мюнхені та його околиці, як також на пластовому таборі в Гохлянді. До Мюнхену прибули прогульковці вечором 1-го серпня ц. р. і замешкали в люксусових приміщеннях „Авґустінеум", що були для них зарезервовані. А в неділю 2-го серпня пластова група була гостями української громади та перевела із членами Крайової Пластової Старшини і пл. сеньйорами Німеччини декілька годин при спільному обіді на „Баварісн Візе", а крім цього з українською тамошньою молоддю приємну вечірку при музиці.

Пластуни і пластунки із ЗСА відвідали українську частину цвинтаря Вальдфрідгоф. На символічній могилі - пам'ятнику для всіх померлих українців зложила вінок в імені усіх членів прогульки пл. розв. Марта Кандюк з Ню Йорку, а квіти на могилах сл. п. пл. сен. Дем'яна Пеленського, сл. п. Степана Бандери, сл. п. Лева Ребета та інших визначних діячів зложила пл. розв. Адя Хома з Ньюарку, Н. Дж.

Молоді пластуни й пластунки із ЗСА викликали серед української громади незвичайно корисне враження своїм пластовим духом, веселим настроєм та своєю взірцевою поставою. Велике враження викликали у молодих прогульковців відвідини Дахав, де в часі другої світової війни находився славнозвісний концентраційний табір. У дальшій дорозі наші мандрівники звиділи Хімзе, Кеніґзе та Берхтесґаден, де їхня делеґація відвідала також могилу ст. пл. поета та альпініста Андрія Гарасевича, що згинув трагічно, здобуваючи гору Вацмансфрау у 1947 р. Провідник прогульки пл. сен. Д. Ліщинський підкреслює у своїх перших звітуваннях дуже добру поведінку усіх учасників та дружню співпрацю членів проводу.

Пластуни відбувають свою подорож по Европі вигідними, великими автобусами, водії яких вдоволені своїми молодими пасажирами та включилися зовсім у групу і допомагають у справному переведенні програми.

Від 11-го серпня пластуни і пластунки прогулянки „Летом скоба у світ" були у Відні, де в неділю 16-го мали взяти участь у посвяченні пам'ятника на гробі основоположника Пласту д-ра Олександра Тисовського.

Чехи зустрічатимуть пасивним спротивом роковини совєтської інвазії

Відень. — Дня 21-го серпня ц. р. сповниться два роки від часу ганебної совєтської інвазії на ту країну, яка змагала до полегшення і лібералізації своєї комуністичної системи. Роковини ці відзначать чехи пасивним бойкотом, до якого закликає поширювана в Чехо-Словаччині летючка. Ця масово поширювана летючка перестерігає перед будь-якими явними демонстраціями в ті злопам'ятні роковини — не треба стримувати автобусів і не треба, щоб вполудне того дня всі працівники припинили на п'ять хвилин свої заняття. В летючці сказано: „Вони можуть нам заборонити щось робити, але не можуть нам заборонити нічого не робити. Вони можуть нам заборонити вийти на вулиці, але не можуть нам заборонити сидіти в хаті". Тому на 21-го серпня рекомендується такі вияви пасивного спротиву: 1) не купувати нічого в склепах і магазинах, 2) бойкотувати кіно, театри і публічні місця, 3) не купувати і не читати газет, 4) о годині 7-ій вечора нікого не повинно бути на вулиці, 5) не світити світла в домах, або щонайменше позаслонювати вікна.

В Австралії опубліковано студію про Україну і чехословацьку кризу

Канберра, Австралія. — У видавництві Департаменту Політичних Наук Дослідної Школи Суспільних Наук Австралійського Національного Університету, як число 6-е серії "Occasional Paper", вийшла окремим книжковим виданням студія двох дослідників Грея Годнетта із названого університету й українського науковця з Університету ім. МекМастера у ЗСА Петра Потічного п.н. Україна і чехословацька криза". Видана ця студія англійською мовою і написана на основі численних джерел і з багатим науковим апаратом. У своїй праці обидва автори обґрунтовують тезу, що в совєтській „розв'язці" чехословацької кризи в 1968 році велику ролю відігравало українське питання, зокрема побоювання Москви, що проводжувані з весни 1968 року Александром Дубчеком і його режимом реформи в Чехо-Словаччині можуть мати зазразливий вплив на ситуацію в Україні. Висвітлюють обидва автори це питання з допомогою скрупулятно зібраного матеріялу на широкому тлі ідейних ферментів на Україні і в цілому Совєтському Союзі, аналізуючи водночас із цим реакцію, що її викликали події в ЧССР 1968-69 років в Україні і серед українців. Складаються на зміст студії Г. Годнетта і П. Потічного такі розділи: „На Україні перед 1968 роком", „У Чехо-Словаччині перед інвазією", „Українсько-чехословацькі взаємини до 1968 року", „Україна і Чехо-Словаччина в 1968 році" та „Наслідки інвазії". У своїх висновках автори стверджують, що „українська участь в чехословацькій кризі була зумовлена збігом політичних процесів в СССР й еволюцією подій в ЧССР".

Союзові Українців Великої Британії — 25 років

Лондон. — Союз Українців Великої Британії, СУБ, має тепер 70 Відділів у містах і місцевостях країни, 7 менших Осередків, є власником 59 домів та 17 заль і двох Осель: Інвалідської Оселі СУБ у Чіддінґфолді та Оселі Емеритів у Вестон-он-Тренті. Ці відомості подані в тижневику Союзу Українців Великої Британії „Українська Думка", що виходить у Лондоні за редакцією Олександра Деременди, накладом в понад дві з половиною тисячі примірників. СУБ видає також журналик для дітей під назвою „Юні Друзі", що друкується накладом в 600-650 примірників річно, виходить не періодично.

Головою Союзу Українців Великої Британії, якого обирають на загальних зборах членства, є тепер проф. Володимир Василенко, секретар д-р Святомир М. Фостун. При СУБ-і діють такі окремі фонди, як Фонд Домів, Студентський Фонд, Фонд Української Дитини, працюють різні Секції, Об'єднання Українських Жінок, Спілка Українських Учителів і Виховників, Учительський Курс. При СУБ-і організовані також 21 Український Товариський Клюб, працює Бібліотека й Музей ім. Т. Шевченка в Лондоні, створений недавно, але постійно зростаючий завдяки пожертвам громадянства, даруванню книжок, цінних рукописів тощо. У своїй різноманітній праці Президія Ради СУБ та членство Союзу не забуває головної мети поселення 25 тисяч українців у Англії, що й створили 25 років тому СУБ. В „Українській Думці" з 2-го липня, в огляді „У 25-річчя СУБ" д-р Святомир М. Фостун писав, що „ми на цих островах зуміємо виконати наш обов'язок, який наклала на нас доля й важка історія нашого народу".

Білорусько-американська 9-та Конвенція в Ню Йорку

Ню Йорк. — Заходами Білорусько - Американської Асоціяції та Білорусько - Канадійського Союзу відбудеться в Ню Йорку, в готелі „Балтимор", в днях 5-7 вересня дев'ята з черги Конвенція білорусів Північної Америки. Готель „Балтимор" міститься при Медісон евню і 43 вул. Ділова праця Конвенції відбудеться в „Мюзік рум", у неділю від 2:30, коли з промовами виступлять: конґресмен із Ню Йорку Сеймур Галперн і проф. А. Адамовіч, будуть прийняті Резолюції, в тому й проти московсько - большевицької імперії СССР. Після ділових нарад відбудеться концерт Білоруського хору з Клівленду, сольо та виступ молодечої білорусько-американської танцювальної групи. На закінчення — баль. Крім того, на Брукліні в Білоруському Центрі при при 401 Атлантик евню, у суботу 5 серпня, о 8 вечора — Вечір білоруського фольклору, з Виставкою білоруських видань, мистецтва, ужиткових мистецьких виробів.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Збірна відповідальність

Це не є нашою вигадкою, бо вже багато людей перед нами звертали увагу на те, що наша активність щойно тоді процвітає, як нам її забороняють. Така вже наша Адамова вдача, що нам найліпше смакує заборонений овоч. Легко собі уявити, як цупко державися б ми в Америці чи Канаді рідних традицій, якби нам це було заборонене, як завзято плекали б і боролися б ми за українську мову, українські установи і за все наше, українське, якби все це було нам заборонене. Це, мабуть, не тільки наша, але й взагалі людська вдача, що нас не манять широко відкриті двері до найбільших чудес і приман, але ми готові рискувати всім, щоб заглянути за закриті двері і затарасовані вікна. Хоч би за ними навіть нічого не скривалося.

Кожний нарід оцінюється за поведінкою і активністю його одиниць чи груп. Кожний американець переноситиме опінію про свого українського співгромадянина, сусіда чи знайомого на ввесь український нарід. У цьому і глибокий зміст Франкового поучення: кожний думай, що на тобі мільйонів стан стоїть. Мешканці Ню Йорку, Дітройту, Чикаґо і менших міст завжди матимуть про український нарід таку опінію, яку вони мають про своїх українських співгромадян.

Нам усім треба, зокрема, мати це на увазі, бо наші впливові й заможні противники не занедбують нічого, щоб представити українців у якнайгіршому світлі. Ще й досі деякі американські газети пропускають на свої сторінки згадку про українців щойно тоді, коли вона зв'язана з якоюсь неґативною подією чи оцінкою.

Згадуємо про ці справи тому, що вже незабаром кінчаються вакації і ми вступимо в новий сезон громадської активности. Не очікуймо заборони, бо в Америці чи Канаді, Богу дякувати, для нашої активности не тільки немає жадних обмежень, але цілком навпаки: наші американські та канадійські співгромадяни нас до неї заохочують, нам допомагають і нас за неї подивляють. У Манітобі, в Канаді, введено обов'язкове навчання української мови вже від дитячих садків, але що з того, як далеко не всі бажають з того скористати. Це, мабуть, не припадок, що найкращі успіхи у вивченні української мови в українознавчій школі у Вашінґтоні має не-українка.

Не спихаймо також всієї відповідальности на наші крайові централі, бо вони будуть тільки такими, якими є кожний з нас на своєму місці в своїй громаді і парафії. За все, що ми робимо і не робимо, за всі наші успіхи й невдачі відповідаємо ми всі разом і кожний зокрема.

Американська молодь

Нині на поверхні забруднених морів можна знайти все, чого хочемо й не хочемо: не лише грайливих риб, а й цілі „ковдри" нафтової ропи з необережних кораблів, тріски, дерев'яні колоди тощо. Все це на поверхні, але справжня, чиста вода знаходиться в глибині. Так і з людським суспільством, де дуже часто шумовиння виривається нагору, його найбільше видко й декому може здаватися, що „все пропало". Нечисленна, але галаслива лівиця американської молоді, як і нечисленні, але такі, що відразу впадають в око своїми бородами та брудом гіпіси могли б виглядати на перший погляд представниками американської молоді. Певно, що й лівиця, яка в своєму гурті часто не знає, де ліво, де право, йдучи за кличами законспірованих чи ні червоних, є також представником американської молоді, але її дуже малої частини. Які ж ідеали величезної більшости молодих американців, в тому числі безперечно й українсько-американської молоді, чим вони живуть, що думають?

Нюйоркський Електронік Компютер Проґрамік Інститут на власну руку, приватно, перевів опитування серед різних прошарків американської молоді у всіх стейтах ЗСА. Опитуваним подали 300 прізвищ видатних американських діячів, і вони мали визначити місце тих діячів у житті та в їхніх громадсько - політичних, релігійних та культурних симпатіях. Хто здобув перше місце серед мовчазної більшости американської молоді, зокрема студентської? — президент Ричард М. Ніксон! Друге місце здобули... батьки молоді, які про неї турбуються, її люблять, для неї живуть. Місця від третього до п'ятого за популярністю здобули: комік-артист Боб Говп, який не шкодує сил, щороку мандруючи до американських вояків у В'єтнамі, щоб принести їм хвилини мистецької радости, астронавт Ніл Армстронґ, сенатор Едвард Кеннеді. Сьоме місце не припало нікому, бо погляди були занадто поділені, восьме одержав проповідник Євангелії Біллі Ґреґем, а дев'яте — віце - президент Спіро Еґню...

Така насправді молодь справжньої вільної й могутньої Америки.

АРХЕОЛОГІЧНІ СКАРБИ УКРАЇНИ

Журнал „І л ю с трейтід Лондон Нюз" з квітня ц. р. містить надзвичайно цікаву статтю Петра Толочка, секретаря Інституту Археології Академії Наук УССР про археологічні знахідки, зроблені експедиціями цього Інституту на протязі лише одного року.

Особливо багатою на знахідки була експедиція на чолі з Василем Бидзілом, що розкопувала Гайманову могилу поблизу села Балки, Василівського району, Запорізької области. Тут знайдено два роги для пиття вина, орнаментовані золотом і сріблом, три срібні посудини, чашу, сотки золотих защіпок, золоті оправи для двох дерев'яних ваз, позолочену тацю, мідник - жарівню, келих, велику ложку з ручкою, удекорованою головами Бахуса і сатира, амфору і багато інших дрібніших речей. Золоті оправи дерев'яних ваз оздоблені рельєфними зображеннями виноградних ґрон і оленів, а роги для пиття — фантастичними рогами оленів, що виглядають наче дерева з густо переплетеним віттям.

Найцікавішим і найпрецизніше виконаним з усіх цих об'єктів є позолочена чаша з рельєфними зображеннями сцен із скитського військового побуту. Ці сцени виконані з надзвичайно високою майстерністю і разючим реалізмом. В центрі цієї композиції по одному боці сидять два скитські воїни-старшини в пишному військовому убранні. Одною рукою вони гордо спираються на свої щити, а в другій, піднесеній, тримають канчуки. По другому боці ці самі ватажки представлені з широко розведеними руками. Очевидно, по одному боці вони ведуть якісь переговори, а подругому — вже прийшли до згоди.

Ця неоціненної вартости, високомистецька археологічна знахідка кидає нове світло на соціяльне життя скитів, народу, що залишив по собі в українських степах так багато могил на лівому березі Дніпра. На думку експертів, ця рідкісна знахідка, як і інші об'єкти, виявлені в цій скитській могилі з IV століття до Р. Х., своїм історичним значенням не поступаються перед світової слави відкриттями, зробленими в Чертомлику і в Солосі.

Після трьох місяців праці в Гаймановій могилі, що має 20 стіп висоти, археологи на глибині 25 стіп досягли підземної комори і, на превелике своє розчарування, тут же натрапили на тунель, прокопаний колись в давнину грабіжниками. Комора була пограбована, і щойно розкидані по її підлозі кілька відламків золотих окрас свідчили про колишнє її багатство. Проте, невелика ніша в стіні уникнула уваги грабіжників, і власне тут знайдено дорогу до всіх згаданих вище скарбів. Дослідження могили ще не закінчено. Археологи сподіваються нових дорогоцінних знахідок.

Тим часом археологічна кахівська експедиція на чолі з Олександром Лесковим уже понад рік працює в широких херсонських степах. Вона разкрила вже сотні могил - поховань і призбирала багатющі інформації, які заповнюють не одну з „білих плям" в історії цих теренів над Чорним морем.

В одній із могил знайдено тут, крім численних золотих бляшок із зображенням риб, голок та намист, 12 золотих спряжок з рельєфним зображенням диких свиней, псів, оленів та пантер. Оленів і свиней представлено в статичному вигляді, а в гострому контрасті з ними, з динамічною експресією і подивугідним реалізмом вирізьблено гривастого лева з перекошеними очима. Всі ці об'єкти виконав, либонь, на замовлення скитського достойника грецький майстер наприкінці V стол. до Р.Х. Загальна їх вага понад кілограм. Яким же багатющим мав бути цей скарб перед його пограбуванням!

Дуже цікаві висліди були експедиції, що на чолі з Олімпіядою Шапошніковою працювала на півдні України. Уперше на Україні вона знайшла золоті спіральні прикраси і кольорові вироби з ранньої бронзової доби. До її знахідок належить також бронзовий кинджал, форма якого свідчить про близький контакт поміж середземноморськими народами і народами, що замешкували узбережжя Чорного моря. А крім того ця експедиція виявила кільканадцять а н т р опоморфічних „стел" — стародавніх могильних манументів.

Протягом останніх двох століть археологи досліджують Київ — одне з найдавніших слов'янських міст. Кожна нова знахідка розкриває масстатичність і унікальність цієї столиці Руси - України. Розкопини, керовані істориком Петром Толочком, привели до надзвичайно цікавих вислідів: в центральній секції стародавнього Києва знайдено дерев'яну структуру на кам'яному фундаменті і залишки фрескового живопису. Це відкриття докорінно змінює погляди на стародавню світську архітектуру цієї країни. Київ, очевидно, творили не хати - ліплянки, а дво- і можливо триповерхові будинки з біленими і мальованими стінами. Ця українська традиція розмальовувати хати, певно, походить ще з тих давніх часів.

Експедиція, що працювала під проводом Лазаря Словіна, члена - кореспондента Академії Наук УССР, мала виїмкові успіхи. Ведучи розкопини на місці стародавнього міста Ольвії на північному узбережжі Чорного моря, вона виявила в руїнах одного з домів вирізьблені на мармурі надзвичайно цікаві інформації про ольвійський театр. Нині лінґвісти працюють над розшифруванням всього цього тексту.

В. С-ко

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

ЕПІДЕМІЯ ХОЛЕРИ ПОШИРИЛАСЬ НА УКРАЇНУ

Уже давніше були вістки із Совєтського Союзу, зокрема „між рядками" у приватних листах від депортованих на Сибір наших земляків, що там, передусім в азійських територіях СССР, вибухають дивовижні епідемії „дизентерії". Власне, в деяких околицях Сибіру ще ранньою весною вийшли з ладу чимало підприємств, заводів, а навіть шкіл із-за великої кількости хворих серед робітників, учителів, дітей. Одначе, совєтська преса про це мовчала.

Лише тиждень тому, нарешті, совєтські офіційні кола були змушені подати до відома, що йдеться про поважне й швидке поширювання епідемії холери. Про Сибір офіційні чинники мовчать, але подали, що епідемія ніби почалась в околиці Астрахані, поширилась на Середню Азію, а тепер перекинулась на район Кавказу, Крим і Україну. Вслід за цими вістями ряд пресових аґенцій західніх газет передали нотатки, що совєтський „Інтурист" замкнув для відвідування чимало районів, а навіть відпочинкові оселі на узбережжі Чорного моря. Туди, все ж таки, можуть їхати партійні достойники, якщо вони мають „командировки" до санітарно забезпечених курортів. Вільні відвідини тих районів заборонені.

Цього тижня вже зникли з продажу овочі, ягоди та городина на ринках у Москві, які доставлялись з Грузії, Казахстану, берегів Чорного моря та південної України. Кілька днів тому, як подають західні кореспонденти, „Інтурист" замкнув шляхи для відвідин Херсону, Ялти, Батумі, Симферополя, а також Дніпропетровська, Запоріжжя, Чернівців і Львова. Це означає ні більше, ні менше, як наявність холери в тих районах. По містах Союзу, а зокрема в Москві, появились заклики - оголошення про „миття рук перед їдою, миття овочів та ягід перед споживанням, нищення мух".

Якщо скласти „два і два" разом, то, як видно, йдеться тут не про звичайну дизентерію, а таки про справжню холеру, яка є дуже небезпечною недугою з дуже високим відсотком смертности. Треба догадуватись, що ця епідемія існувала ще з минулого року, почавшись в Середній Азії, згодом поширившись на Сибір, а тепер, з весною і літом, прямуючи на захід. Промовчування совєтськими чинниками наявности цієї епідемії нічого, очевидно, не помогло. Якраз навпаки — іґнорація створила доволі складну ситуацію, і треба побоюватись, що наслідки можуть бути грізними. Заходів для поборювання треба було вживати ще перед тим, як хвороба набрала епідемічного характеру.

Прості заходи гіґієни тепер мало допоможуть. Тут потрібно великих зусиль у покращанні загального санітарного стану країни, а особливо міст та більших поселень, необхідно профілактичного щеплення проти холери, яке б захопило якнайширші круги населення. Антибіотики при цій недузі також можуть дати чимало допомоги в лікуванні недужих, але тих видів антибіотиків, що мають лікувальне значення, як знаємо, в Совєтському Союзі хронічно і постійно бракує. Про це говорить сама медична література з СССР. Отже, які форми ще прибере ця епідемія — невідомо.

Черговий раз стає моторошно на думку про долю наших братів в Україні, на думку про те, до чого довела її партійна бюрократія, занедбуючи нашу націю. Моторошно і боляче тим більше, бо неможливо прийти з допомогою. Єдина надія — це знов величезна напруга нашого лікарського кадру в Україні, який обмеженими засобами мусітиме боротись з епідемією за здоров'я свого народу. Йому, цьому нашому кадрові, побажати успіхів у цій дуже важкій ситуації. А після поборення недуги треба з більшою відвагою жадати „відчинених дверей" у світ, щоб у майбутніх скрутах можна було знайти міжнародну допомогу, незалежно від примхи політрука в Москві.

Зайво згадувати, що туристи в Україну повинні приймати тепер додаткові щеплення проти холери та інших інфекційних недуг шлунково - кишкового тракту.

Д-р М. Д.

ТУРКМЕНСЬКІ ПІСНІ ПРО УКРАЇНУ

Декілька композиторів азійської республіки Туркменії написали хорові й сольові пісні, присвячені Україні — красі її природи, Дніпру, Карпатським горам, її людям. У Туркменській ССР популярні тепер пісні рідною мовою того народу, що звуться „На березі Дніпра" Д. Овеза, „Оксана" А. Асада, „Пісня дружби" й ін.

ГОЛОС ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Завдяки заходам молодих мистецтвознавців і науковців у Києві та у Львові вдалося знайти записи багатьох українських народних пісень на валочках — старовинній техніці звукозапису, винайденого Томасом Едісоном. Дорогоцінні записи пісень, переважно у виконанні кобзарів та лірників, були здійснені на початку цього століття чи не заходами НТШ у Львові. Між валками з звукозаписом науковці виявили один, пробний, на якому утривалено для історії голос найбільшої української поетки Лесі Українки: поетка мала глибокий, приємний голос, хоча на пробному валку і чути досить багато шуму, який тепер відчищується.

Леся Українка наспівала на тому валочку українську народну пісню з Волині, про козака й дівчину. На цю тему вже опубліковано деякі матеріяли на Україні. Тепер московська „Правда" з 1-го серпня сповістила в замітці під назвою „Голос поетки": „Полтава, 31, ТАСС. — Любителі поезії скоро будуть мати змогу почути живий голос Лесі Українки. Реставруючи парафінові валочки, на яких багато років тому були записані народні мелодії, співробітники Українського Товариства охорони історії і культури встановили, що одна з пісень — про козака й дівчину — виконана українською поеткою".

Спільно з своїм чоловіком Клементієм Квіткою, який рано помер, Леся Українка за власні гроші здійснила з іншими запис багатьох українських пісень у Ялті, в 1908 році. Не знаючи добре, як орудувати складною й дуже недосконалою звукозаписною машиною, поетка випробовувала її в дії кілька разів сама. Під час тих проб вона й наспівала пісню на валок, який щасливим збігом обставин зберігся до наших часів. Той валок та багато інших зберігав у своєму помешканні видатний український музиколог Філарет Колесса у Львові. Тепер записи в Києві, а частину їх переслали до Москви, бо тільки там в СССР є звукозаписна фабрика й майстерні для реєстрації звуку.

За нормальних, не окупаційних, обставин, всі ті історичної важливости звукозаписи давно були б переписані на платівки й видані мільйоновими накладами, не кажучи вже про платівку з записом голосу Лесі Українки. Але в Совєтській Україні таких можливостей немає. Довелось науковцям, етнографам, музикам і літераторам вичікувати наближення 1971-го року — 100-ліття з дня народження авторки „Лісової пісні", щоб на цю тему заговорити. Культурне громадянство України, самозрозуміло, домагається, щоб були випущені такі платівки, але Україна й нині не має власної фабрики для випуску патефонних платівок. Довелося звертатися з проханням до Москви, на „Апрелевский завод". Що там випустять — невідомо, але з інформації „Правди" виходить, що голос найбільшої поетки українського народу таки буде донесений до слухачів.

(л. п.)

ЗАОХОЧУЮТЬ ДІТЕЙ І МОЛОДЬ ВИТАВАТИ ПЕРЕХІДНИКІВ КОРДОНУ СССР

„Школярам Г. Мамедову, С. Салаєву і колгоспному агрономові А. Аллахвердієву вручено грамоти і медалі „За отличие в охране государственных границ СССР". Що ж вони зробили? — запитує московська „Правда" з 11-го серпня у вістці „Кордонс кордоном". У замітці розповідається, як троє учнів із школи на „східньому кордоні СССР", в якійсь із азійських „республік", ішли до залізничної станції й зустріли на шляху незнайомця. „Коли він почав розпитувати дітей, куди веде той шлях, молодь відразу ж насторожилась, адже поруч кордон, і вирішили за ним прослідкувати. В одному з населених пунктів, куди вони прийшли, Гулам доручив товаришам не випускати запідозреного з поля зору, а сам побіг і повідомив про нього прикордонну заставу". „Правда" розповідає, що незабаром після того незнайомець був затриманий „і признався, що він мав намір перейти державний кордон". Там же згадано й про другий випадок: „Небезпечним злочинцем виявився й інший порушник кордону, якого допомогли затримати десятикласник Саховад Салаєв і його брат"...

КІНОФІЛЬМ ЗА ПОВІСТЮ ІВАНА ФРАНКА

Київська кіностудія ім О. Довженка приступила до здіймання кінофільму „Повергнуті у безодню", за повістю Івана Франка „Захар Беркут", про боротьбу українців у Карпатах, в Тухлі, які за княжих часів перемогли під час облоги навалу монголів, хоча й самі Леонід Осика, в ролі Захара Беркута актор з Коломийського театру В. Симчин, оператор Валерій Квас, відодмий мистець Г. Якубович є мистецьким консультантом цього фільму. Головні здіймання провадяться в селі Тухля в Карпатах.

ГАРМОНІЯ ЖИТТЯ

Усе, що діється, що з нами співіснує,
Що творить навкруги гармонію життя, —
Усе новий акорд щохвилі компонує,
Щоб зараз же його загнати в небуття.

За днями дні неситий час ковтає.
За ними купи зір летять на всі світи.
А тут щокожне „я" якусь мету плекає
І геть щокожне „я" зникає без мети.

Це — вічне „Панта рей". Щомить, то інше „панта":
Матерія і рух в усіх відмінах їх.
На жаль, ніхто іще, від Талеса до Канта,
Гармонії життя второпати не зміг.

Лишили раду нам: „Спізнай себе самого"
(За чуба сам себе схопивши підійми).
Та це — вершок знання. Піднестися до нього
Не можемо ні ми, ні будь-які уми.

А Ванька геть усе, що хоче знати, знає!
За тридцять срібняків купує всіх і вся,
Нема бо закутка, де зрадника немає, —
У кожному багні знайдеться порося.

І Ваньки геть усі, від Грозного донині,
Заслухані в одну гармонію життя:
Забрати всі краї, комори їх і скрині
І, все спустошивши, загнати в небуття.

А як напише хтось із книжників свавільних,
Що в цій гармонії пуття і чести брак,
То зараз же іде до дому божевільних,
І там за ґратами зникає неборак.

СТЕПАН РИНДИК

Софія Наумович

БЛАЖЕННІШИЙ НА ВІДВІДИНАХ У ФРАНЦІЇ

(4)

„Я теж не хотів умерти, коли мене вели на муки і смерть! І Господь змилосердився. Моліться до св. Заступниці Терені, щоб український нарід теж не вмер, але відродився до нового життя. Щоб він відчув, що за ним хтось є, хтось молиться і хоче допомогти. Ви прибуваєте сюди під проводом вашого Владики за чим? За моральною підтримкою, за скріпленням ідеї, яка не сміє загинути у ваших серцях, поки вона не здійсниться. Що дай Боже, Амінь!"

Прощу закінчив молебень у каплиці Сестер Кармеліток, де о. Прокопів виголосив дуже розумну проповідь про покликання до духовного стану серед українців — на прикладі батьків св. Терені, які не боронили своїм п'ятьом донькам піти за прикладом Терені до монастиря. Папа Іван XXIII відповів американському єпископові, який жалівся на брак покликань: „Хай батьки моляться за покликання для своїх дітей!" І нам треба над цим глибоко задуматися, бо як відкриються можливості душпастирської праці в Україні, то щоб не забракло нам священиків і монахинь!"

Наш автобус трубів уже на поворот, але монс. Дюран хотів показати ще статтю у „Лексовен Лібр", тож пані Паланичак швидко закупила кілька примірників, щоб ми по дорозі її прочитали. Побожні пісні та молитва подяки і на кінець сольова пісня „Владико, Отче", яку гарно проспівала через мікрофон о. Левенця пані Дратвінська, ще й далі розважали нас до кінця цієї прощі.

У ЛІЛІ І ЛЕ КАТО — НА ПІВНОЧІ ФРАНЦІЇ

Там, де звітодавець не міг бути особисто, треба було послужитися свідченнями очевидців та французькою пресою, статтей у якій на тему відвідин українського Кардинала, на щастя, не бракувало.

„Ля вуа дю Нор" з 28-го липня 1970 р. подає знімку нашого Кардинала з його відвідин у Католицькому Факультеті в товаристві лільського єпископа, монс. Ґанда, а далі у тексті описує „Службу Божу у катедрі де ля Трей, що відбувалася у присутності кардинала Ліснара, архиєпископа Женні з Камбре, єпископа Лілю монс. Ґанда та маси українців, що прибули з усіх сторін области і навіть з Бельгії. ...Крім того Кардинал був прийнятий у префектурі та в єпископській палаті Лілю".

Наступного дня, 29 липня, ця сама газета принесла півсторінковий репортаж з двома знімками — момент Служби Божої з Кардиналом, Кир Володимиром і студ. Л. Госейком, який тримає жезло, — та концертова заля, де у першому ряді сидить Кардинал з єп. Ґандом, а в другому видно панство Омеляна й Іванну Ковалів з Бельгії. Наголовок репортажу не міг бути кращий: „Синє небо і жовта пшениця — кольори малих українських прапорців роз'яснили дощове небо Лілю для відвідин Кардинала Сліпого".

Репортаж якогось талановитого журналіста, на жаль непідписаний, заслуговує на те, щоб його частинами навести:

„Передучора ішов у Лілі дощ. Сумна погода відганяла туристів та недільних прогулянковців. А проте, відважні могли побачити цікавий спектакль біля катедралі де ля Трей, де лунали різні чужинецькі акценти, що виходили з різного роду автокарів. Причину цього легко можна було прочитати на відзнаках, що їх мали ці люди: „У честь Блаженства Иосифа VII у його відвідинах Франції"... Біля катедралі два ряди українських скавтів (сумівців) ледве могли втримати натовп народу перед входом, де Кардинала Сліпого та єпископа Маланчука привітали: кардинал Ліснар, архиєп. Женні, єпископ Ґанд та духи капітули монс. Лепутр... Понтифікальну Службу Божу, яка тривала більше як дві години, правили всі священики, співали два хори — український під кер. о. ради. І. Нарожняка та французький, катедральний. Численні прапори схилялися перед Кардиналом, про мучеництво якого говорив Кир Маланчук... В обідовому прийнятті з дуже симпатичною атмосферою взяли участь теж Кардинал Сліпий та монс. Женні й Ґанд. Під час бенкету промовляли: парох Лілю та організатор імпрези о. І. Нарожняк, представники українських організацій з Рубе, Ліберкуру, Лянсу, а також голова ЦК СУМ м-р Омелян Коваль. Монс. Женні, який потому взяв слово, заявив: „Ми всі зійшлися тут з радістю, що є у світі Ісповідники, які готові йти на смерть!" А Кардинал Сліпий звернув увагу українців на їхні завдання еміґрантів: „Ви не повинні тільки згадувати України і жити в ґетті, але мусите старатися ознайомлювати світ з Україною та її народом".

Цей український день у Лілі закінчився концертом пісні й танцю у великій авлі Католицького Факультету. Крім хору під кер. о. Нарожняка, виступів танкових груп під кер. п. А. Гаймахи з Бельгії та пані Катерини Госейко з Рубе, виступила молода співачка з Парижу Уляна Чайківська."

До цього концерту додають очевидці таке:

„Уляна Чайківська своїм повним, м'яким мецо-сопраном, доброю школою (вона учащала до студії М. Скалин-Старицького) і гарним виглядом на сцені захопила всіх присутніх. Вона виконала незвичайно чітко і правильно, а при тому дуже милозвучно, при супроводі на фортепіяні пані Війо, спершу „Аве Марія" - Ґуно, а далі такі українські пісні та арії: „Не співай мені сеї пісні" - Січинського до слів Лесі Українки, арію Оксани із „Запорожця" та „Рідний край" О. Бобикевича до слів Гр. Чупринки. Успіх її у наших „північних" українців був тим більший, що наш Верховний Архиєпископ, після короткої промови, у якій ще раз закликав українців до наполегливої праці для України, зійшов зі сцени, п і д і й ш о в до нашої Уляни і сердечно їй поґратулював. А оцінка Кардинала, великого мистецтвознавця, значить багато для молодої співачки!

Ще того самого дня вирішив Кардинал відвідати невеличку місцевість Ле Като, де багато років тому українці придбали гарну оселю, яку назвали ім. Митрополита А. Шептицького. І про ці відвідини пише „Ля вуа дю Нор" з 29 липня:

„Закрита від двох із половиною років оселя А. Шептицького, колишній монастир передмістя Ляндресі, відкрилася для одної незвичайної імпрези: кард. Сліпий, князь української Церкви мав відвідати Ле Като. Від 17 год. численні українці з Като й околиць чекали під монастирем, двері й вікна якого обмаїли зеленню, квітами та синьо-жовтими прапорами. Біля 18 год. кардинал Сліпий, у товаристві екзарха монс. Маланчука, архиєпископа Женні та о. Нарожняка, був прийнятий дуаном Като п. Фремен дю Сартель та о. Бріку. Дві дівчини в українських строях піднесли Достойному Гостеві хліб-сіль, після чого зформувався похід з прапорами на чолі до каплиці, де відправилася Служба Божа.

(Продовження буде)

Тиждень Поневолених Народів в Арізоні

Губернатор Арізони Джек Вілліямс (сидить за столом) підписує проклямацію Тижня Поневолених Націй. З ним стоять члени Комітету з головою інж. В. Чопівським, о. А. Ільїнським, о. М. Колодієм та панями Рімувічіюс і Підляшецькою.

15-го липня делегація К-ту Поневолених Народів в Арізоні відвідала губернатора Арізони Джека Вілліямса та одержала проклямацію про „Тиждень Поневолених Народів" в стейті Арізона.

23-го липня в авдиторії „Грійді Гемедже" відбулася маніфестація та концерт. З огляду на важливість голосування в справі кримінального закону для Вашингтону, сенатор Пол Феннін, що мав бути головним промовцем, не міг лишити на той час Сенату та прислав в своїм заступництві федерального прокуратора для виголошення своєї промови.

Внесення прапорів перевели вояки морської піхоти, а вступну молитву провів пастор Баптистської Церкви Веслі Дарбі.

В концерті взяла участь Летунська Духова Оркестра та відома співуча група „Дет Сертайн Соунд".

Майстром церемонії був екзекутивний директор Молодих Американців за Свободу — Джордж Арчібалд.

В суботу 25-го липня о год. 8-ій рано на закінчення Тижня Поневолених Народів відбулось піднесення американського прапору. Це відбулося перед домом голови К-ту інж. В. Чопівського. При відтгранню національного гимну вояки Морської Піхоти піднесли прапор на щоглу, після чого пастор Роберт Отто перевів молитву.

Промову виголосив конгресмен Сем Штайгер, який для цього прилетів з Вашингтону.

Конгресмен С. Штайгер ґратулював Комітетові Поневолених Народів за працю для визволення народів з-під комуністичного ярма, і за те, що К-т шанує американський прапор.

Після церемонії піднесення прапору присутні були гістьми в домі голови Комітету.

М. О.

ПІВДЕННА КОРЕЯ ГОТОВА переговорювати з Північною Кореєю про з'єднання обох частин тієї країни мирним способом, якщо тільки північнокорейський комуністичний уряд відмовиться від користування збройними методами — заявив президент Південної Кореї Чунґ Гі Парк під час святкування 25-тиріччя визволення Кореї з-під японської окупації.

Омага приготовляється до збіркової кампанії ФКУ

Омага, Небраска. — В Омага покликали українці до дії справний Комітет Фонду Катедри Українознавства, що його очолив інж. Зенон Репіховський. Заступниками голови стали: Михайло Воробець і Роман Шелевич; секретар (укр. мова) — Володимир Столярський, секретар (анг. мова) — Стефан Багрій, скарбник Юрій Столярський, члени Комітету — Антін Сокальський і Павло Ващишин, а від місцевих організацій — Семен Болобащ, Михайло Депа, Олекса Продивус. Тому, що згаданий Комітет ФКУ діятиме в стейті Небраска, в його склад увійшли також від українців в Лінкольн — панна Лідія Небесняк і Емілія Плоцька. Духовним опікуном Комітету став всеч. о. Нестор Педелеський.

Комітет розпрацював докладний плян своєї дії. Голова відбув поїздку до Лінкольн і зацікавив справою ФКУ українців в тій місцевості. Мейор міста Омага обіцяв проголосити один тиждень у вересні — тижнем українських студій. Місцевий американський щоденник прихильно поінформував читачів про Гарвардський Центр Українських Студій і про заплановану акцію в Омага. Голова ФКУ, мґр С. Хемич мав змогу, завдяки заходам місцевих українців, в часі його побуту серед них, виступу на телевізії.

Комітет плянує влаштувати в жовтні репрезентаційну мистецьку імпрезу і використати її для популяризування справи ФКУ. До зусиль і пожертви для справи ФКУ стейту Небраска заохочуватиме кожного українця в тому стейті і зним напевно нав'яже контакт.

Великим е н т узіястом Фонду Катедри Українознавства в Омага є теж пані Стефанія Воробець. В часі останньої Конвенції УНСоюзу в Клівленді, пані Воробець, як учасник Конвенції, старалась при всіх нагодах популяризувати справу ФКУ, а місцевому клівлендському Комітетові допомагала в розпродуванні квитків на виграш, який відбувся в часі Дня ФКУ в Клівленді. Квитків розпродала на сто долярів. Крім того, вона взяла із собою до Омаги квитків на суму сто долярів, щоб їх там розпродати. Але тоді якраз проходила в Омага теж інша корисна збірка, і щоб не порошкоджати, пані Воробець власними грішми заплатила за квитки виграшу, пишучи ще й до того милого листа до Клівленду. Нагороди пані Воробець не виграла, а так того хотілось багатьом. Але вона виграла подив, признання і подяку багатьох працівників ФКУ.

Інж. Репіховському і цілому Комітетові ФКУ бажають усі Представники і приятелі ФКУ багато успіхів в праці.

„Нема то, як на Союзівці..."

У кожному числі „Свободи" читаємо, що „нема то, як на Союзівці" — і зі всіх сторін Америки спішить туди народ, щоб відпочити, розважитися, стрінути знайомих. Зокрема їде туди багато молоді, щоб в гурті провести весело час.

Якось я балакала з батьками однієї гарненької 19-ти річної панночки, яка в свойому оточенні не могла стрінути українських хлопців і тому поїхала з батьками на „Союзівку". В п'ятницю й суботу була там забава, молодь веселилася, а панночка сиділа сама оба вечори й не потанцювала ні одного танку, хоч близько неї стояла група хлопців. Прийшло мені на думку, чи не можна б зорганізувати забав на „старокрайовий" лад, щоб могли танцювати й ті скромні дівчатка, які не вміють накидатися, чи зачіпати перші, і не мають знайомств.

У „Союзівки" жіноча назва, отже я сподіваюся і чутливе жіноче серце, тому напевно допоможе тим, які не бавляться, бо не мають знайомих, щоб вони потім не плакали в подушки.

В нашій парохії у церковному бюлетені рідко стрічаємо оповіді про вінчання з двома українськими прізвищами. Майже з правила одно прізвище наше, друге чуже. Аж страшно робиться! Як є нагода, звести разом двоїх молодих українців треба її використати вповні!

Л. Цегельська — Рочестер

Два з половиною роки тюрми за крадіжку хліба

Київ. — У селі Преображенці, Межівського району на Дніпропетрівщині, відбувся 10 серпня прилюдний „народний суд", який засудив шофера В. Сердюка з колгоспу ім. Калініна на два з половиною роки за розкрадання „с о ц іялістичної власности" — 800 кілограмів ячменю. Хоча був робочий день, на суді було досить багато колгоспників, які „зустріли присуд одностайним схваленням", як подала „Правда" з 11-го серпня, і яких скликано в залю суду, щоб набрались страху. Московський щоденник інформує, що „Сердюку довірили відвозити хліб від комбайну на тік. Але він навантажив 816 кілограмів ячменю і відвіз вантаж до себе додому, сховавши зерно на піддашші. Викрили злодія народні контролери й передали його до рук правосуддя", повідомляє „Правда", схвалюючи важку покару за крадіжку хліба з колгоспного поля. Треба додати, що заробіток колгоспного шофера становить 70 до 85 рублів місячно, а працювати він мусить від пітьми до пітьми — починає перед сходом сонця й повертається з праці вночі.

Найбільший успіх артистки

Микола Андреадіс — Олександер Андреадіс

Ім'я Галини Андреадіс у нашій громаді, як і в міжнародному світі, означає оперу і концертову страду та виїмкові успіхи української артистки - співачки. Із рицензій на виступи в операх і концертах можна б скласти вже поважний том. Але мало хто знає про те, що вона вважає своїм найбільшим успіхом і досягненням, про її двох синів - соколів — старшого Миколу і молодшого Олександра. Микола Андреадіс почне у вересні другий рік своїх студій на університеті в Гемстеді, користуючись стипендією за кращі досягнення в науці та приготовляючись до професії цивільного інженера. Молодший Олесь змагався в аритметиці із найкращими учнями інших початкових шкіл на Лонґ Айленді і здобув першу нагороду — золоту медалю, що відмічено в місцевій американській пресі. Тепер він у третій клясі, має найкращі оцінки в науці всіх предметів і починає вчитись також у музичній школі.

Успіхи нашої молоді

Ряди американських науковців, висококваліфікованих спеціялістів і професіоналістів з кожним днем поповнюються у к р аїнцями. Поповнюються ними і ряди американських збройних сил, в яких українці займають часто високі і відповідальні командні пости.

Ряди Американської Армії поповнились 10-го серпня ц. р. ще одним молодим старшиною українського роду, що ним є 22-літній Валерій Романів, син відомих і жертвенних громадян Миколи і Галини Романових з Джерзі Сіті.

Лайтенат Валерій Романів

Ляйтенант Валерій Романів народився на скитальщині в Німеччині в Ерлянґені, в жовтні 1948-го року. Однорічним хлопцем приїхав разом з батьками до Америки. Закінчив початкову школу в Джерзі Сіті, бувши активним членом Пласту. Після закінчення середньої школи в Північному Берґені, поступив на університет в Ніяґара Фолс, продовжуючи активність в українських молодечих і спортових організаціях в Боффало і Сен Кетеринс в Канаді. Брав участь у відбиванкових змаганнях на Союзівці. Під час чотирирічних університетських студій відбув з відзначенням старшинський в і й ськовий вишкіл, закінчивши його з ранґою ляйтенанта.

Після відбуття військової служби, Валерій плянує продовжувати правничі студії.

Валерій і його батьки є членами Українського Народного Союзу.

Малюнки на писанках

„Літературна Україна з 7 серпня вихваляє новий почин у Кутах, Колосівського району: розписувач писанок, що їх малюють переважно на експорт, замість традиційних у к р а їнських взорів почав малювати на шкарлупах сюжетні мініятюри: І. Полатайчук зображує карпатські пейзажі, козаків на конях, природу, деякі з розписів - малюнків на такого типу „писанках" присвячені Т. Шевченкові. Газета стверджує, що „українські писанки можуть рівнятися до всесвітньовідомих шедеврів іранських, індійських, китайських та японських мініятюр".

АМБРОЗІЙ ВУСИК

(Ювілей невтомного діяча)

Він побачив світ 75 років тому у незаможній селянській родині буковинського Підгір'я у час першого піднесення української свідомости широких народних мас Буковини. У рідному селі, Багні, ходив до народної школи, де був передовим учнем, часто виступаючи з деклямаціями на шкільних імпрезах. Коли в 1908 р., завдяки стараннямі впливові барона Миколи Василька, у Вижниці засновано першу на Буковині чисто українську державну гімназію (Чернівецька й Кіцманська були утраквістичними: частина предметів викладалася тут німецькою, а частина українською мовами), батьки Амброзія рішили посилати хлопця до гімназії з тим розрахунком, що він ходитиме до школи з дому, отже не матимуть витрат на квартиру й додаткові харчі. Амброзій був хлопчиною проворним, второпним і до науки охочим. Завжди між першими учнями. Увесь час бере участь у гімназійному хорі — світському і церковному, та спортовому житті. Крім того був співорганізатором аматорського у ч н івського гуртка, який у вакаційний час загощував у ближчі й дальші села з театральними представленнями. Коли в липні 1914 б. я прибув до Вижниці складати вступний іспит до гімназії, на квартирі, де я ночував, я вперше познайомився з Амброзієм, гарним „паничем" у гімназійній уніформі, який зробив мені „мужицькій" дитині, велику честь тим, що говорив до мене дуже ласкаво, обіцяючи навіть помагати мені в науці.

Але вибух світової війни вирвав його з шкільної лавки, і він кінчив вже гімназію (матуру) у Відні, а правничі й філософічні студії у Віденському і Чернівецькому університетах. Був членом українського акад. товариства „Союз".

Наші шляхи розійшлися на довший час, і я стрінув Амброзія, вже по закінченні студентських студій, у Чернівцях, в „Українській Народній Книгозбірні", де він довший час належав до керівних органів. Коли я перейшов на працю у Чернівецькому суді, ми стрічалися часто на терені суду і дома.

Амброзій Вусик завжди виказував багато ініціятиви та енергії так у власних, як і в громадських справах. Він очолює філію Українського Кредитового Банку в Глибоці, провадить адвокатську канцелярію, а позатим віддається кооперативній і і культурно - освітній праці цієї місцевости. Його ініціятиві завдячується спорудження гарного Народного Дому у Глибоці.

Згодом він переходить до Чернівець, де веде свою адвокатську канцелярію, а рівночасно бере активну участь в українському громадському житті як член багатьох українських громадських організацій. Статті за його підписом часто появляються у періодичних публікаціях у Чернівцях: „Рідний Край", „Час", „Самостійність" та інші. Виступає часто оборонцем у військовому суді (у півн. Буковині між 2-ма світовими війнами діяв постійно винятковий стан, з компетенцією військового суду в більшості карних справ), а зокрема для арештованих перебіжчиків кордону з Галичини чи СССР, назначений судом оборонцем для тих, які з матеріяльних причин не могли мати оборонця. Ми бачимо Вусика між оборонцями в відомому процесі т. зв. „свистунів" (які на Шевченківській академії висвистали накинений румунським урядом румунський національний гимн). Його оборона в націоналістичному процесі глибічан стала приводом до обвинувачення самого оборонця як ініціятора й керівника української іриденти в Глибоці. Совєтське „визволення" Буковини зробило кінець процесові за іриденту, але документи націоналістичного процесу глибічан попали в руки НКВД і всіх учасників того процесу заслано в концтабори.

На еміграції, в Австрії, всюди багато слідів його громадської праці. Він організує й очолює Союз Українських Воєнних Інвалідів, належить до президії УЦДОА, був керівником суспільної опіки та членом Церковного Управління.

Переїхавши до Америки, спершу осідає у Дітройті, де відразу включається в українське громадське життя. Тут очолює він Союз Інвалідів та представництво ЗУАДК-у, стає співосновником та працівником кредитівки „Самопоміч", а також бере активну участь у церковному житті.

Після кількох літ побуту в Дітройті переїжджає до Лос Анджелесу й там бачимо його при роботі на культурно - громадській і церковній ниві. Він очолює Організацію Українських Комбатантів, стає членом керівних органів УКультосередку, української кредитівки та Парафіяльної Ради. Тут ми бачимо його часто головним промовцем на укр. нац. імпрезах.

В українській публіцистиці наш Амброзій завжди звертав на себе увагу. Особливо після переїзду до Лос Анджелесу ми частіше стрічали в українській пресі його дописи та репортажі з громадського життя, зокрема в „Свободі" та канадійських періодиках. Його заходами й під його редакцією почали появлятися — з певними перервами — журнали „На слідах" і „Наше Слово".

17 серпня ц. р. минуло три чверті сторіччя його труднолюбивого життя. Але цей гарний вік зовсім не надщербив його енергії, не притупив його ініціятиви. Він далі снує пляни, кипить життєвою енергією. З цього приводу бажаємо нашому Ювілятові здоров'я і многих літ та дальшої успішної праці на добро українського народу.

І. М. Новосівський

Перші абітурієнти Школи Українознавства в Денвері

Школа Українознавства в Денвері, Кол.

1970 р. минає п'ять років існування середнього типу Школи Українознавства в Денвері. Школа охоплює молодь і дітей, починаючи з першої кляси. В суботу, 6-го червня у приміщеннях Пластової Домівки відбувся вечір, присвячений відзначенню перших чотирьох абітурієнтів та закінченню 1969-70 року. Вечір підготували: Управа т-ва „Рідна школа" і вчителі разом з родичами учнів.

Перші початки були тяжкі, протягом 4.5 місяця з трьома групами, в різні години й дні працював один вчитель. Кілька субот на Курсах Українознавства допомагав В. Мушинський. В лютому 1966 р. з'явилися й перші вчителі — пані М. Фіґлюс та пан А. Майстрик. Пізніше два роки працював пан В. Горчаківський та один рік проф. К. Іваницький. В 1969 р. до школи прибули нові педагогічні сили: пан д-р Б. Винар, пан д-р Є. Петрівський та пані Л. Яременко. Все навчання і виховання було вже систематичне і плянове. Всі труднощі переборено.

Напевно всі громадські організації Денверу, на чолі з місцевим Відділом УККА, допоможуть школі, щоб в наступному році були охоплені школою й ті діти та молодь, що є ще поза нею, а є їх до 40. Між школою та Пластовою Станицею була повна співпраця, особливо останні два роки. В навчанні у школі, як і в готуванні імпрез, не було перешкод, бо в „тяжкі" дні завжди до послуг школі була досвідчена вчителька пані С. Левченко.

У п'ятий рік існування школи відбулися перші випускні іспити в травні та червні перед Іспитовою Комісією, з а т в е р дженою Шкільною Радою УККА. До Комісії увійшли: пан К. Левченко, як голова Іспитової Комісії; д-р Є. Петрівський, д-р Б. Винар та колишній директор гімназії, проф. С. Глушко — як члени іспит. комісії. До перших іспитів зрілости приступили чотири студенти. Один студент Ігор Фіґлюс здав іспити на відмінно, два дуже добре, один добре. Іспити були усні і письмові. Іспити склали: Одарка Фіґлюс, Волод. Майстрик, Ігор Соляник та Ігор Фіґлюс. Як на Денвер, — це велика подія і на цю урочистість прибули майже всі батьки учнів школи, представники майже всіх громадських організацій й люди, для яких школа цінна, зокрема також И. Манзенко з дружиною та інж. Ю. Сластіон з дружиною. Всі учні школи, а зокрема абітурієнти, дістали коштовні дарунки книжками на загальну суму понад сто долярів, з яких 50% вартости покрив Батько Союз, Відділ 226 ім. Л. Українки, довголітнім секретарем якого є інж. М. Кальба. Урочистість відкрив голова т-ва „Рідна Школа" — В. Соляник. Урочистість започаткував молитвою о. прот. Т. Діателович. Вся „офіційна" частина пройшла в дружній атмосфері. Від організацій з привітами виступали панове інж. М. Кальба, сот. П. Олексієнко, мґр І. Костюк. Окреме звернення до абітурієнтів мав проф. С. Глушко. З теплим привітом звернувся й проф. І. Овечко до учасників вечора та до абітурієнтів.

Абітурієнт В. Майстрик у гумористичній формі подякував Іспитовій Комісії, вчителям і п. К. Левченкові, що „найбільше намучився творенням Середньої Школи Українознавства в Денвері".

Матері й батьки та т-во „Рідна Школа" вручили квіти та інші дарунки для всіх вчителів і будівників школи. Випускники, старші учні і молодь весело забавлялися до півночі в окремій залі, а присутні ще довго гуторили в інших кімнатах.

Н. Н.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ПРО РУНВІЗМ

У „Свободі" (з 15 липня ц. р.) було написано, що в журналах „Самобутня Україна" і „Рунвіст" „проповідується відвернення українців від сучасних українських християнських Церков усіх віровизнань і повернення їх до Рідної Української Національної Віри (РУНВІЗМУ), з визнанням поганських Стрибога, Дажбога, Велеса та ін."

Виясню, що рунвісти не визнають поганських богів, тобто не є визнавцями многобожжя, а є на основі тепер реформованої учителем Левом Силенком (Орлигорою) дохристиянської віри України (Руси) визнавцями Єдиного Бога (Дателя Буття-Дажбога нашого).

За Канцелярію Головного Столу ОСІДУ, Чикаґо, Ілл.

М. Марків

ТАРЗАН, Ч. 6414. Наомі признає свою другу помилку

Смертельна засідка левів не вдається завдяки хоробрості й досвідові списоносців батузів.

Ти була свідком, Наомі, одного з великих історичних подвигів змінливої Африки... Вісім батузів вбиває десять левів — списами! Тільки списоносці батузі здібні таке вдіяти!

Ще одно спростування, Тарзане! Я вже не буду ніколи ненавидіти мужчин батузів!

За давніх часів африканський лев був найбільшим смертоносним ворогом африканської людини. Мужчини, які не боялися левів, були героями цього континенту. Оце власне причина, чому я казав, що треба бути терпеливим супроти гордости батузів!